

Ouderbetrokkenheid bij Dyslexie

Onderzoek naar de mogelijkheden om ouderbetrokkenheid te vergroten bij ouders met kinderen met Ernstig Enkelvoudige Dyslexie

Afstudeeronderzoek HBO Toegepaste Psychologie
Suzanne van Dam
Oktober 2021

Samenvatting

In dit onderzoeksrapport worden manieren beschreven die kunnen bijdragen aan de ouderbetrokkenheid bij ouders van kinderen met Ernstig Enkelvoudige Dyslexie (EED). Met ouderbetrokkenheid wordt bedoeld dat ouders betrokken zijn bij wat hun kind leert. Hierbij is het van belang dat ouders zich gedeeltelijk verantwoordelijk voelen voor de (school)ontwikkeling van hun kind. Daarnaast tonen ze belangstelling, maken ze afspraken over huiswerk en bieden ze hulp waar dat nodig is (Prins et al., 2013). Deze definitie is gericht op scholen, maar is ook in de praktijk van O3 Schoolpsychologie passend.

Het onderzoek is uitgevoerd binnen de praktijk O3 Schoolpsychologie. O3 Schoolpsychologie verricht diagnostisch onderzoek, op verschillende gebieden en ze geven individuele dyslexie- en cognitieve gedragstherapie behandelingen aan schoolgaande kinderen. Het onderzoek wordt gedaan onder de groep kinderen en ouders die voor EED in behandeling zijn bij O3 Schoolpsychologie.

De rol van ouders is van groot belang bij dit intensieve traject. De kinderen krijgen maar 45 minuten per week les van een behandelaar in de praktijk, de rest zullen ouders thuis moeten doen. Denk aan huiswerkopdrachten, oefenen en lezen. O3 Schoolpsychologie merkt dat wanneer ouders minder betrokken zijn bij het traject, zij meer zorgen hebben over het traject, minder goed weten wat ze moeten doen en daardoor hun kind minder goed kunnen begeleiden. Dit is tevens de aanleiding van het onderzoek. Wanneer ouders niet voldoende betrokken zijn bij het traject, kan dit ertoe leiden dat de kinderen van deze groep ouders minder vooruitgang boeken. O3 Schoolpsychologie probeert het traject soepel te laten verlopen door ouders aan het begin goed uit te leggen wat er van hen verwacht wordt en hoe intensief het is. Ze zijn erg benieuwd naar de zorgen die ouders hebben en of er behoefte is aan meer ondersteuning tijdens het traject.

Het onderzoek heeft als doel om mogelijkheden te onderzoeken waardoor de ouderbetrokkenheid van kinderen met EED kan worden vergroot. Hierbij hoort een gelijkwaardige samenwerking tussen de ouders en de praktijk, zodat de kinderen met dyslexie meer baat hebben van het dyslexietraject. Ouders die betrokken zijn komen regelmatig mee naar de behandelingen, stellen vragen, delen hun zorgen en gaan thuis op een positieve manier met hun kind aan de slag.

De centrale van het onderzoek is dan ook als volgt:

“Hoe kan O3 Schoolpsychologie de ouderbetrokkenheid vergroten bij kinderen met Ernstig Enkelvoudige Dyslexie?”

In het literatuuronderzoek werd gekeken naar factoren die de ouderbetrokkenheid kunnen beïnvloeden binnen de gezinssituatie. Factoren die een rol spelen zijn de: gezinssamenstelling, persoonlijkheid, psychische status, eigenschappen van ouders, etnische achtergrond, werk en opleiding van ouders, economische status, de sociale contacten die ouders hebben en het contact met de organisatie. Ook is in de literatuur gekeken naar interventies die de ouderbetrokkenheid kunnen vergroten. Dit zijn: het verbinden van ouders, ouders laten verdiepen in de dyslexie, openheid en communicatie voor de organisatie, beter leren kennen van gezinnen, goede balans tussen betrokkenheid en bemoeienis van ouders in de samenwerking, organiseren van ouderavonden en tot slot het verbinden van ouders via sociale media.

Naast literatuuronderzoek is er ook praktijkonderzoek gedaan. Hiervoor is onder 32 ouders van cliënten in EED behandeling bij O3 Schoolpsychologie een vragenlijst afgenomen, die bestond uit gesloten en open vragen. Daaropvolgend zijn er 5 van de ouders geïnterviewd over hun ouderbetrokkenheid. De vragen voor ouders gingen over het proces, over de

zorgen die zij wellicht hebben en over verbeterpunten voor O3 Schoolpsychologie. Tot slot is met 7 behandelaren van O3 Schoolpsychologie een semigestructureerd interview gehouden waarin de behandelaren werd gevraagd naar hun kijk op de ouderbetrokkenheid, interventies die bij O3 Schoolpsychologie toegepast zouden kunnen worden en mogelijke zorgen die zij bij ouders ervaren.

De resultaten van het praktijkonderzoek lieten zien dat de ouderbetrokkenheid (volgens ouders en behandelaren) over het algemeen goed verloopt. Verbeterpunten zijn er ook: behandelaren kunnen meer contact opnemen met ouders (vooral die het traject via school volgen), ouders willen graag wat meer uitleg over het huiswerk en er kan nog gewerkt worden aan het uitspreken van verwachtingen.

Ouders geven regelmatig aan dat het traject meer tijd kost dan ze verwacht hadden of dat hun rol niet helemaal is zoals ze dachten. Daarnaast maakt de helft van de ouders zich wel eens zorgen tijdens het traject (waarbij de behandelaren bijna dezelfde zorgen merken bij ouders). De voornaamste zorg is de strijd om het huiswerk die ouders met hun kind hebben, maar ouders maken zich soms ook zorgen om het einde van het traject, begrijpen het huiswerk niet altijd, hebben weinig tijd om hun kind te helpen en geven aan weinig vooruitgang te zien.

Toch hebben niet alle ouders behoefte aan (extra) begeleiding van O3 Schoolpsychologie. De ouders die hier wel behoefte aan hebben kwamen met specifieke onderwerpen: extra begeleiding/informatie over de diagnose dyslexie, ze hebben behoefte aan meer informatie over wat er van hen verwacht wordt tijdens het traject, waar hun kind mogelijk tegen aan loopt, extra uitleg over de huiswerkopdrachten en ze hebben behoefte aan begeleiding over het einde van het traject, wanneer de behandeling bij O3 Schoolpsychologie stopt. Interventies die de behandelaren van O3 Schoolpsychologie zagen zitten zijn: ouderavonden organiseren, gezinnen beter leren kennen en ouders met elkaar verbinden. Deze kunnen volgens hen eventueel ook gecombineerd worden.

Op basis van de resultaten kan de centrale vraag worden beantwoord. Om de ouderbetrokkenheid te vergroten kan O3 Schoolpsychologie ouders meer informatie geven bij de start van het traject, kunnen behandelaren meer contact opnemen met ouders (die het traject via school volgen), kunnen behandelaren meer informatie geven over het einde van het traject, helpt het om de gezinnen goed te leren kennen voor een betere samenwerking en tot slot blijkt zowel uit literatuuronderzoek als uit de interviews met de behandelaren dat het goed zou zijn om ouderavonden te organiseren.

Uit de resultaten op basis van het onderzoek zijn vier aanbevelingen gedaan. Geadviseerd wordt om ouderavonden te organiseren. Dit zorgt onder andere voor verbinding tussen ouders, informatieverstrekking en openheid vanuit O3 Schoolpsychologie. Een tweede aanbeveling is dat O3 Schoolpsychologie de gezinnen beter leert kennen. Tijdens het kennismakingsgesprek kunnen behandelaren (vooraf opgestelde) factoren uit de thuissituatie bevragen om zo beter te kunnen samenwerken met ouders tijdens het traject. Een andere aanbeveling is om meer structuur aan te brengen in de uitleg van de huiswerkopdrachten. Dit draagt bij aan een hogere ouder betrokkenheid omdat er vaker contact is tussen ouders en de organisatie en daarnaast geeft een aantal ouders aan behoefte te hebben aan uitleg over de huiswerkopdrachten. Het vaker inplannen van tussenevaluaties is de laatste aanbeveling. Bijvoorbeeld na elke 20 lessen een evaluatie met ouders waarbij de voortgang en resultaten van het traject besproken worden en na elke 20 lessen een kwalitatieve evaluatie waarin het gaat over de onderliggende factoren. Ook kunnen hierbij gemaakte afspraken worden aangescherpt, zorgen worden gedeeld, verwachtingen worden uitgesproken en tot slot is dit een extra mogelijkheid voor de behandelaar om het gezin te leren kennen.